

Datum: 2026-03-26
Diariennr: UBN 2026/0088

Yttrande till PwC med anledning av genomförd granskning av utbildningsnämndens och socialnämndens arbete med barn och unga som far illa eller riskerar att fara illa.

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av kommunens revisorer granskat Utbildningsnämndens och Socialnämndens arbete med barn och unga som far illa eller riskerar att fara illa. I rapporten lämnas rekommendationer till respektive nämnd samt gemensamma rekommendationer avseende samverkansformer, orosanmälningar och uppföljning av insatsernas effekter.

Utbildningsnämnden lämnar här sitt yttrande med fokus på de delar som berör Utbildningsnämnden och det gemensamma arbetet med Socialnämnden.

Övergripande ställningstagande

Utbildningsnämnden delar bedömningen att arbetet kring barn och unga som far illa eller riskerar att fara illa behöver utvecklas kontinuerligt. Skollagen och socialtjänstlagen förutsätter både en väl fungerande elevhälsa och en aktiv, strukturerad samverkan med socialtjänsten i frågor som rör barns skydd och stöd, samt tydliga rutiner för barn i förskoleåldern, exempelvis genom familjecentralen.

Utbildningsnämnden instämmer i PwC:s slutsats att:

- rapporteringen till utbildningsnämnden behöver utvecklas,
- all skolpersonal, från förskola till gymnasium, behöver ha god kunskap om och trygghet i processen kring orosanmälan, och
- samverkan med Socialnämnden behöver ytterligare systematiseras, både vad gäller forum och uppföljning av gemensamma insatser.

I föreliggande dokument redogörs för nuvarande arbetssätt, redan initierade utvecklingsinsatser samt planerade åtgärder i enlighet med rekommendationerna.

Hur vi arbetar idag

Backa barnet – ett gemensamt arbetssätt för tidiga insatser

Österåker kommun är mitt i implementeringen av Backa barnet, ett strukturerat arbetssätt för samverkan mellan kommun (förskola, skola, elevhälsa, socialtjänst), region (barnhälsovård, mödrahälsovård) och polis. Syftet är att säkerställa att barn som riskerar att få det svårt upptäcks tidigt och att de vuxna runt barnet samverkar kring tidiga och samordnade insatser.

Backa barnet stärker genomförandet av skollagens krav på en förebyggande och hälsofrämjande elevhälsa med nära samverkan med socialtjänsten när behov finns.

Arbetsättet stödjer också socialtjänstlagens krav på god kvalitet, systematik och kunskapsbaserade arbetssätt i socialtjänstens verksamhet.

Förvaltningarna har redan flera möten och arbetstillfällen inplanerade med socialtjänsten och andra aktörer för att få modellen på plats och fullt ut integrera modellen i vardagsarbetet.

Elevhälsans roll och strukturer

Elevhälsan är central i arbetet för tidig upptäckt och rätt stöd. I enlighet med skollagen finns tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog, kurator och specialpedagog/speciellärare för medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser.

På våra förskolor och skolor arbetar vi strukturerat med:

- tydliga rutiner för hur personal ska agera när oro uppstår för ett barn, inklusive hur elevhälsan respektive Barnhälsoplanen involveras och hur bedömning görs av behov av orosanmälan till Socialnämnden,
- Barnhälsoplan för barn i förskolan som säkerställer tidig upptäckt samt tydliga rutiner för det förebyggande och stödjande arbetet,
- elevhälsoteam (EHT) där rektor, lärare och elevhälsans professioner gör gemensamma analyser, planerar stödinsatser och följer upp åtgärder,
- fokus på tidiga, förebyggande och hälsofrämjande insatser i linje med 2 kap. 25 § skollagen, inklusive kontakt med vårdnadshavare när oro uppstår,
- stärkt dokumentation och gemensamma arbetssätt, bl.a. genom systematisk användning av åtgärdsprogram där utredning visar behov av särskilt stöd enligt 3 kap. 9 § skollagen.

Dessa strukturer skapar förutsättningar för att både förskola, skola och socialtjänst kan fullgöra sina lagstadgade uppdrag, samtidigt som sekretessbestämmelserna i offentlighets- och sekretesslagen iakttas.

Kompetens om orosanmälningar

Utbildningsförvaltningen arbetar kontinuerligt med kompetenshöjning kring orosanmälningar. Detta sker genom:

- återkommande utbildningar om anmälningsskyldigheten och dess rättsliga grund i socialtjänstlagstiftningen, dit skollagen uttryckligen hänvisar,
- genomgång av när och hur en orosanmälan ska göras, inklusive vikten av att det räcker med misstanke om att ett barn far illa,
- stöd för personal i hur man samtalar med barn och vårdnadshavare när oro finns, med beaktande av både barnets bästa och rätt till integritet samt vårdnadshavarnas informationsbehov,
- klargörande av att skyldigheten att anmäla är individuell, vilket betonas i såväl lagkommentarer som myndighetsriktlinjer.

Målet är att all personal ska ha tillräcklig kunskap och trygghet för att omedelbart agera när något inte står rätt till.

Arbetet mot kränkande behandling

Parallellt bedrivs ett systematiskt arbete mot kränkande behandling och trakasserier i enlighet med 6 kap. skollagen. Rutinerna för anmälan, utredning och åtgärder vid kränkningar har förtydligats och är integrerade i skolornas kvalitetsarbete. Detta är nära kopplat till Backa barnet, eftersom återkommande kränkningar ofta är en signal om att barnet behöver ytterligare stöd eller skydd.

Hur vi utvecklar arbetet med socialtjänsten

Bättre uppföljning och gemensamma analyser

I linje med PwC:s rekommendationer arbetar utbildningsförvaltningen, tillsammans med socialförvaltningen, för att utveckla en mer systematisk och kunskapsbaserad uppföljning av våra gemensamma insatser som ett led i implementeringen av Backa barnet.

Arbetet omfattar bland annat:

- att ta fram gemensamma strukturer för hur vi på ett rättssäkert sätt kan följa upp insatsernas effekter både för enskilda barn (inom ramen för gällande sekretess) och på aggregerad nivå,
- att utveckla former för gemensam analys av vilka insatser som fungerar för olika grupper av barn, i syfte att kunna styra resurser och metoder mot det som ger bäst resultat,
- regelbunden översyn av samverkansforum.

Detta utvecklingsarbete är pågående och prioriterat och syftar till att skapa den evidens- och behovsbaserade beslutsgrund som PwC efterfrågar.

Översyn av samverkansforum

I enlighet med rekommendationen att kontinuerligt se över samverkansforum deltar utbildningsförvaltningen i en gemensam översyn av de forum som idag finns mellan utbildnings- och socialförvaltningarna i och med implementeringen av Backa barnet.

Målet med översynen är att säkerställa att:

- forumen har tydligt syfte, mandat och ansvarsfördelning,
- rätt professioner deltar utifrån uppdrag och behov,
- arbetsprocesserna är strukturerade och dokumenterade, så att uppföljning och lärande möjliggörs,
- barnets bästa och barnets rättigheter alltid är utgångspunkt för planering och beslut,
- sekretesslagstiftningen respekteras, inklusive ramarna för uppgiftsutbyte mellan förskola, skola och socialtjänst, och där det är lämpligt inhämtas samtycke från vårdnadshavare och/eller barnet.

Samverkansforum kommer framöver att följas upp regelbundet för att säkerställa att de fortsatt fyller sitt syfte och ger faktiska synergieffekter.

Förbättrad rapportering till utbildningsnämnden

Utbildningsförvaltningen tar till sig rekommendationen om att utveckla rapporteringen till Utbildningsnämnden rörande målgruppen barn och unga som far illa eller riskerar att fara illa, särskilt med avseende på samarbetet med Socialnämnden.

Vi kommer därför att tydliggöra rapporteringsstrukturen till nämnden avseende:

- hur samverkan med socialtjänsten är organiserad,
- vilka gemensamma insatser som genomförs inom ramen för t.ex. Backa barnet,
- hur elevhälsan arbetar förebyggande och främjande i samverkan med socialtjänst och andra aktörer,
- redovisa vilka effekter insatserna har, i den mån detta kan göras på aggregerad nivå utan att röja sekretessbelagda uppgifter, t.ex. genom sammanställda resultat från systematiska uppföljningar,
- ge nämnden en samlad lägesbild, där kvalitativa och kvantitativa underlag kombineras, så att nämnden kan utöva sitt ansvar och fatta beslut på en så evidens- och behovsbaserad grund som möjligt.

Förvaltningen kommer att säkerställa att denna rapportering sker återkommande och på ett enhetligt sätt.

Sammanfattande åtaganden framåt

Sammanfattningsvis kommer utbildningsförvaltningen att, i samverkan med socialförvaltningen:

- fortsätta stärka personalens kunskap och trygghet i processen kring orosanmälan och arbetet mot kränkande behandling, i enlighet med skollagens och socialtjänstlagens krav.
- vidareutveckla samverkan med socialtjänsten, bland annat genom Backa barnet, gemensamma analysstrukturer och regelbunden översyn av samverkansforum,
- säkerställa att barn som riskerar att få det svårt upptäcks tidigt, genom en stark och samlad elevhälsa, strukturerade EHT-processer, tydliga rutiner i Barnhälsoplanen och nära samarbete med socialtjänst och vårdnadshavare,
- utveckla systematisk och kunskapsbaserad uppföljning av insatsernas effekter, både på individ- och aggregerad nivå, i enlighet med kraven på god kvalitet och evidensbaserad praktik,

- implementera rutiner för tydligare redovisning av arbetet till Utbildningsnämnden, så att nämnden fortlöpande är informerad om hur samarbetet med socialnämnden utvecklas och vilka resultat som uppnås.

Vårt övergripande mål är gemensamt:

Att alla barn i Österåker ska få det stöd de behöver, i rätt tid och genom ett samarbete mellan förskola, skola, socialtjänst och vårdnadshavare som fungerar.

Eva Wetterstrand

Utbildningsdirektör

Hampe Klein

Ordförande Utbildningsnämnden